

NIEUWSBRIEF

Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee

“Het IBP-Waddenzee heeft een hekel aan de bureaula”

Sinds eind 2009 is Bert Swart, burgemeester van Schiermonnikoog, voorzitter van de Stuurgroep CRW: het CRW is het bestuurlijk begeleidingsorgaan dat in december 2009 met het Incidentbestrijdingsplan voor de Waddenzee instemde. Na dit bestuurlijk besluit is het nu tijd voor de implementatie van het plan. “Dit IBP- Waddenzee heeft een hekel aan de bureaula. Het vraagt erom op de juiste wijze te worden ingevoerd. Het traject van Opleiden, Trainen en Oefenen is daarbij ongelooflijk belangrijk. Een optimale afstemming van taken en verantwoordelijkheden in de samenwerking tussen land- en waterzijde bepaalt het succes van het IBP-Waddenzee”, aldus de bestuursvoorzitter. Swart noemt het IBP-Waddenzee een handzaam en praktisch plan. Zelf was hij een aantal keren aanwezig bij een rampen-oefening. “Ik heb het gevoel dat, naar mate er meer wordt getraind en geoefend, er meer ervaring en vertrouwen wordt opgedaan. Dit is heel belangrijk wanneer je in crisissituaties samenwerkt.”

Met de inwerkingtreding van de Wet op de Veiligheidsregio's, naar verwachting dit najaar, spelen de provincies geen rol meer in de operationele verantwoordelijkheid. Voor het IBP-Waddenzee ligt de coördinatie sinds 1 januari 2010 bij de hulpverleningsdienst Fryslân. “Het zal voor sommigen misschien even wennen zijn aan deze nieuwe situatie, maar daar is op zich niets mis mee. We willen onze eigen zichtbaarheid behouden, ook binnen de ‘nieuwe’ coördinatiestructuur. Uiteindelijk gaat het erom dat we kunnen borgen wat we vanuit het ‘oude’ CRW en dit nieuwe IBP-Waddenzee gezamenlijk bijdragen aan

optimale incidentbestrijding in het Waddengebied. Dát, samen met de inbedding op alle betrokken niveau's is het gezamenlijke doel.”

Bert Swart is content met het IBP-Waddenzee.

“Nu is het aan alle betrokken partijen om ervoor te zorgen dat gemaakte afspraken gaan leven bij de mensen die de samenwerking in de praktijk brengen. Bijscholen, afstemmen, opleiden, trainen en oefenen zijn de sleutelwoorden. “De operationele diensten mogen zich daarbij bestuurlijk gesteund voelen.”

Het IBP, een product van velen!

Het landelijk uniform incidentbestrijdingsplan is er! Drie jaar lang hebben alle betrokken land- en waterpartijen eraan gewerkt, met ondersteuning van het project Waterrand. Ook de inbreng vanuit Waddex was van groot belang. Oude plannen zijn geanalyseerd; het goede is behouden. Verantwoordelijkheden zijn naast elkaar gelegd. Er is aansluiting gezocht bij de landelijke GRIP-structuur. Daarna is de vertaalslag naar het Waddenzeegebied gemaakt. Ieder samenhangend risico-watersysteem kent tenslotte zijn eigen problematiek. Maar, onafhankelijk van het feit

of een incident nu op de Waddenzee of op bijvoorbeeld het IJsselmeer plaatsvindt, door het IBP wordt bij incidenten voortaan volgens één uniforme werkwijze gehandeld.

Het IBP-Waddenzee is een plan met de uitwerking van bestuurlijke en operationele afspraken; een plan waarin zowel de hulpverleners aan landzijde als aan waterzijde een hoofdrol spelen. Het IBP-Waddenzee is een product van velen en daar mogen we trots op zijn!

IBP
special

WWW.FRYSLAN.NL/CRW

Dit is eerste editie van de Nieuwsbrief Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee in 2010. De nieuwsbrief geeft achtergrondinformatie over het Coördinatieplan en de toepassing hiervan in de praktijk. De nieuwsbrief verschijnt drie keer per jaar.

Colofon

De nieuwsbrief Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee is een uitgave van de Stuurgroep CRW.

Eindredactie:
Tina Lageweg
Marlou Visser

Fotografie:
Henk Bootsma, Jeroen van Hattum,
Tina Lageweg

Vormgeving:
Klaas Pot

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Ron Veenstra, secretaris van de Stuurgroep: 088 22 999 53 of r.veenstra@hvdfryslan.nl.
Of kijk op www.fryslan.nl/crw

CRW op het web:
www.fryslan.nl/crw

De opbouw van het IBP-Waddenzee

Het IBP-Waddenzee bestaat uit drie delen en een aantal bijlagen. Een aantal veranderingen belicht:

Deel 0: is het een algemeen deel waarin doelstelling, vaststelling en beheer en de samenhang met andere planvorming worden beschreven. De noodzaak tot het maken van bovenregionale afspraken over opleiding, training en oefening is opgenomen in dit deel 0.

Deel A: is het coördinatieplan. Hierin is uitgewerkt welk gebied onderdeel uitmaakt van het plan; welke partijen zijn betrokken en hoe de randvoorwaardelijke processen zijn geregeld.

Onder randvoorwaardelijke processen worden verstaan:

1. Melding en alarmering
2. Leiding en coördinatie
3. Op- en afschaling
4. Informatiemanagement

Deel B: is het operationele plan. In zeven scenariokaarten wordt per mogelijk scenario uitgewerkt hoe de melding en alarmering verloopt, wie verantwoordelijk is, wie betrokken is en welke maatregelen genomen kunnen worden. Scenariokaart 8 geeft de locatiegebonden maatregelen weer. Het betreft hier

maatregelen die zijn vastgelegd voor specifieke voorzienbare locatiegebonden incident-scenario's waarvoor vroeger aparte Rampbestrijdingsplannen werden opgesteld. Voor de Waddenzee betreft dit vooral de Veerdiensten.

De bijlagen bevatten uitwerkingen voor de regio en geven overzichten van (o.a.) risico-analyse, inzetvoorstellen en beschikbare middelen en een overzicht van de aanlandingsplaatsen.

Wat maakt hulpverlening op het water 'anders'?

Meerdere meldkamers betrokken

Wanneer een melding vanaf het water wordt gedaan, dan kan die melding bij vijf verschillende meldkamers binnenkomen:

- Verkeerspost RWS: wanneer de melding via VHF (marifoon) komt;
- Kustwachtcentrum: wanneer het noodkanaal van VHF wordt gebruikt;
- 112 centrale Driebergen: wanneer via de mobiele telefoon wordt gemeld;
- Regionale Meldkamer: wanneer via een vaste telefoon wordt gemeld;

- Doormelding gaat naar het Operationeel Centrum Driebergen.
- Samenwerking en onderlinge afstemming tussen deze meldkamers is absoluut noodzakelijk. Daarom is in het IBP Waddenzee vastgelegd:
 - hoe het uitvraag protocol is geregeld: wie, hoeveel, wat, waar en wanneer;
 - wie welke partij alarmeert en hoe partijen elkaar informeren;
 - welke meldkamer coördineert wanneer meerdere regio's betrokken zijn.

Andere rampbestrijdingsprocessen

Bij de hulpverlening op het water zijn verschillende hulpverleners betrokken. Ook spelen er andere rampbestrijdingsprocessen dan de processen die voor het land zijn vastgesteld. Daarom is in het IBP- Waddenzee het cluster 'Water en Scheepvaartzorg' toegevoegd. Dit cluster bevat de rampbestrijdingsprocessen:

- Search and Rescue (SAR); dit proces is in handen van de Kustwacht als een incident op het ruime binnenwater plaatsvindt. De brandweer is verantwoordelijk voor het proces SAR als het incident plaatsvindt staat aan de lat binnen het havengebied;
- nautisch verkeersmanagement; wordt geregeld door de verkeersposten van RWS;
- beheer waterkwaliteit is in handen van de waterkwaliteitsbeheerder. Voor de Waddenzee is dit RWS;
- beheer waterkwaliteit en waterkeringen: Voor dit proces is het waterschap en/of RWS verantwoordelijk.

Leiding en coördinatie vraagt om verbinding tussen land- en waterpartijen

Wanneer op het water een groot incident gebeurt, met effect naar het land, dan wordt er volgens de GRIP-methodiek opgeschaald. Er wordt een CoPI ingericht op de vaste wal. In het IBP-Waddenzee is geregeld dat naast de traditionele landhulpverleners, zoals brandweer, politie en GHOR, ook de waterpartijen vertegenwoordigd zijn. Hiervoor is de Officier van Dienst Water en Scheepvaart-zorg (OvD-W) geïntroduceerd. De Leider CoPI heeft de algehele leiding over het totale incident.

Wie is die OvD-W en wat zijn de taken?

De OvD-W is de vertegenwoordiger vanuit de waterpartijen die verantwoordelijk is voor de 'water' rampbestrijdingsprocessen. De OvD-W zorgt namens de waterpartijen voor afstemming binnen het CoPI. Voor het proces SAR wordt, als het incident zich op het ruime binnenwater afspeelt, deze functionaris door de kustwacht (liaison SAR) ingevuld. Speelt het incident zich af binnen het havengebied, dan levert de brandweer de OvD-W. Voor de overige processen wordt de OvD-W geleverd door de procesverantwoordelijke organisatie (bijvoorbeeld door de politie bij ordeverstoring) of RWS.

On Scene Coördinator (OSC)

Doordat de fysieke afstand tussen het CoPI en de incidentlocatie op het water meestal groot is en direct zicht op de hulpverlening ter plaatse kan ontbreken, is er behoefte aan een coördinator op de plaats van het incident zelf. Voor het SAR-proces werd deze coördinatie al jaren vervuld door de On Scene Coördinator (OSC). Deze functie wordt nu ook voor de andere rampbestrijdingsprocessen ingevuld.

De OSC vormt de 'ogen en oren' op de plaats van het incident van de procesverantwoordelijke OvD in het CoPI. De OSC treedt niet in de bevoegdheden van de hulpverleners ter

plaatse, maar zorgt voor afstemming en een eenduidige beeldvorming. Alle hulpverleners ter plaatse dienen zich bij de OSC te melden.

Water houdt zich niet aan regiogrenzen

Omdat gemeente- en regiogrenzen door het watergebied lopen, kunnen incidenten al snel gemeente- of regiogrensoverschrijdend zijn. In het IBP-Waddenzee is afgesproken dat in voorkomend geval de bronregio de coördinerende rol vervult. Bij onduidelijkheid over de incidentlocatie bepaalt de coördinerende regio Fryslân welke regio de coördinatie voor het incident krijgt.

OTO: de beste basis voor optimale incidentbestrijding

Het effect van Opleiden, Trainen en Oefenen in de praktijk: Martijn van Hengel van de Hulpverleningsdienst Noord-Holland Noord kan erover meepraten. Nam hij begin 2009 deel aan de oefening 'Incidentbestrijding Waddenzee' bij Den Oever, kort daarna kon hij het geoefende in praktijk brengen bij een incident met een Wieringer kotter. Het schip voer in vrij dichte mist op de autopilot uit de haven van Texel. Mogelijk door een foutieve invoer voer het schip te dicht onder de dijk. Bij een uitwijkmanoeuvre raakte het achterschip de ondergrondse dijk, waardoor een gat van 40 cm in de romp werd geslagen. Martijn, tijdens het incident OvD-B, vertelt: "Het was opkomend tij. De schipper heeft de boot 'op de dijk' gelegd. Toen de eerste hulpdiensten arriveerden stond het water al op het dek, 5 cm onder de opbouw van de stuurhut..." Het afgesproken handelingsproces werkte. Door de goede samenwerking werd voorko-

men dat het schip zonk en het milieu schade zou oplopen. Verbeterpunten heeft Martijn echter ook geconstateerd. "Instructie en besluitvorming ter plaatse zijn zaken die in het OTO-traject nadrukkelijker kunnen worden

belicht. Dat komt de snelheid van het hulpverleningsproces ten goede. Maar voor mij staat vast dat Opleiden, Trainen en Oefenen de beste basis is voor optimale incidentbestrijding."

Varia

- Het IBP-Waddenzee zal onderdeel zijn van de organisatie van de oefening 'kokkel' door de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord, in september 2010. In het najaar van 2010 of voorjaar 2011 wordt het IBP-Waddenzee eveneens betrokken bij de organisatie van CoPI training door de Veiligheidsregio Groningen.
- Het Waddenzeeoverleg en SAMIJ werken

- samen om te komen tot een goed afgestemd implementatieplan voor de beide Incidentbestrijdingsplannen voor het water.
- Op 15 september 2010 vindt de jaarlijkse bijeenkomst van de ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid plaats. Op deze dag worden de AOV ambtenaren bijgepraat over de vaststelling en implementatie van het IBP-W. Ook zal Rijkswaterstaat haar taken

- nader belichten. Het Kustwachtcentrum informeert tijdens deze bijeenkomst over het nieuwe rampenplan voor de Noorzee.
- Meer informatie over het Incidentbestrijdingsplan voor de Waddenzee is te vinden op de website van de provincie Fryslân: www.fryslan.nl/crw. Op termijn wordt deze functie overgebracht naar de website van de Hulpverleningsdienst Fryslân.

Operationele handvatten

Scenariokaarten als checklist

Een incident op het water is niet onder één noemer te vangen. Aard, plaats en gevolgen van een incident bepalen het verloop van de gebeurtenissen en de maatregelen die moeten worden getroffen. Ter voorbereiding op de incidentbestrijding zijn landelijk zeven algemene scenario's voor incidenten op het water vastgesteld. Het achtste scenario is regio specifiek en beschrijft de locatie of objectspecifieke maatregelen. Dit scenario 8 in het IBP-Waddenzee vervangt de Rampbestrijdingsplannen van de verschillende veerdiensten.

De algemene scenario's zijn:

- mens en dier in nood;
- verontreiniging oppervlaktewater;
- ongeval met gevaarlijke stoffen;
- brand en/of explosie;
- ordeverstoring;
- ecologisch incident;
- aanvaring en/of losgeslagen schip, object of lading.

In de scenariokaarten is uitgewerkt wie de actoren zijn, wie procesverantwoordelijk zijn en welke informatie voor wie van belang is. Daarnaast zijn mogelijke maatregelen genoemd, die kunnen worden ingezet om een incident adequaat te bestrijden. Ook wordt gewezen op bestaande afspraken die een relatie hebben met het incident. Hierbij valt te denken aan de procedure met betrekking tot opvragen van en advisering over ladinggegevens of afhandeling besmeurde vogels op de Nederlandse kust. Deze kaarten kunnen worden gebruikt als checklist tijdens de hulpverlening.

SCENARIO 7, AANVARING EN/ OF LOSGESLAGEN SCHEPEN, OBJECTEN OF LADING	
Subscenario's:	
-	in de vaarweg
-	gezonken
-	op de oever/op het strand
-	vermist

Informatie management			
	Leverancier van informatie	Wat: bijzonderheden op het water / aandachtspunten	Informatie delen met
Beeld en oordeelsvorming	VP's KWC	Wat is er gebeurd? Wat is de omvang van het incident? Zijn er personen gewond? Wat zijn de gevolgen voor de scheepvaart en andere economische activiteiten op en rond het Wad? Is er een aanwijsbare bron?	OvD-RWS LNV
	OvD-RWS	Welke potentieel aan extra hulp wordt gevraagd	C-GMK/brandweer
Situatierapportage	OvD-RWS	Wat is er gebeurd Aard en omvang van de stranding Eventueel benodigd materieel Verwachte tijdsduur van het opruimen	VP KWC C-GMK Waterschap

Inzetplan	
Leiding en coördinatie	De OSC coördineert de inzet op het water. Vanaf GRIP 1 coördineert de LeiderCoPI de multidisciplinaire inzet op het water en op het land. Vanuit het CoPI heeft de OvD-W contact met de OSC.
Eerste alarmering	KLPD en of RWS
Opschalen	Afhankelijk van de beeldvorming starten de landpartijen de nodige processen op. Opschaling naar GRIP 1 en verder overwegen als: - hulpverleningsdiensten van het land op het water optreden. - er duidelijke effecten zijn naar het land – - er op het water meerdere processen spelen - bij een langdurige inzet
Afschalen	Afschaling vindt plaats in overleg met CoPI/OvD-W en hoogst leidinggevende.
Beschikbare middelen	Sleepboten

Maatregelen per proces			
Proces	Leverancier van informatie	Wat (bijzonderheden op het water)	Informatie delen met
1. Bestrijden van brand en gevaarlijke stoffen	VP	ladinggegevens	OvD-B OvD-W
2. Redden van mens en dier	AGS en GAGS	Pas op voor gif in containers!	CoPI
3. Ontsmetten vervoersmiddelen en infrastructuur	VP OvD-B	Overleg met AGS en Gags	CoPI ROT
7. Toegankelijk maken en opruimen <i>link met proces 28</i>	OvD-B OvD-W gemeente	Bij aanspoelen op stranden en oevers	CoPI ROT
12. Afzetten en afschermen	OvD-P	Effectgebied is afgezet Toegangs- en afvoerwegen voor de hulpverleners worden vrij gehouden.	CoPI Gemeente Betrokken meldkamers
13. Verkeer regelen (omgeving) <i>link met proces 27</i>	OvD-P	Is er grote toeloop,	CoPI Gemeente
17. Strafrechtelijk onderzoek	OvD-P	Vastleggen waarneming Bemonstering	OvD-W (bemonstering)
18. Voorlichten en informeren	Gemeente	Afstemmen met hulpverleningsdiensten, RWS en betrokken private partijen. Aard en omvang van het incident Eventuele gevaren voor de volksgezondheid Te verwachten ontwikkelingen	scheepvaart bewoners Omliggende bedrijven pers
27. Nautisch verkeersmanagement <i>link met proces 7 en 13</i>	VP	Genomen maatregelen die van invloed zijn op het scheepvaartverkeer	CoPI ROT, KWC OvD-W Gemeente
28. Waterkwaliteit en waterkeren, <i>link met proces 5 en 24</i>	OvD-W	Effecten voor milieu?	Gemeente Waterschap LNV